

Бельчєва
Наталя Василівна,
ад'юнкт кафедри
кримінального права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАКОНОДАВЧА ТА ПРАВОВА ІНІЦІАТИВА ЩОДО ГЕНДЕРНИХ ПИТАНЬ

У статті 24 Конституції України закріплено [1], що Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.

Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

В Україні законодавча та правова ініціатива щодо гендерних питань ґрунтується з урахуванням міжнародних документів, підписаних Україною, це зокрема, Загальна декларація прав людини, 1948 р.; Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та з експлуатацією проституції третіми особами, 1949 р.; Європейській конвенції прав людини та основних свобод, 1950 р.; Міжнародний пакт про громадські та політичні права, 1966 р.; Статут Організації Об'єднаних Націй, 1945 р.; Декларація про ліквідацію дискримінації у відношенні жінок, 1967 р.; Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок, 1979 р.; Пекінська декларація, 1995 р.; Конвенції з ліквідації усіх форм дискримінації щодо жінок, 1979 р., Декларації щодо рівності жінок і чоловіків, 1988 р., Віденській декларації прав людини, 1993 р., Пекінській декларації й Платформі дій, 1995 р., документах Спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН з питань гендерної рівності, 2000 р., Декларації Тисячоліття, 2000 р. та ін [2].

Також, Гендерне законодавство в Україні складається з таких законодавчих актів, як Сімейний кодекс України, Кримінальний кодекс України та Цивільний кодекс України, Кодекс законів про працю України, пенсійне забезпечення, закони України про освіту, Основи законодавства України про охорону здоров'я, охорону праці, державну допомогу сім'ям з дітьми, та інші.

Проте, незважаючи на існування багатої кількості міжнародних законодавчих актів, Конституції України та законодавчих актів, які містять гендерний аспект, починаючи з 2005 року в Україні прийнято чимало

спеціального законодавства, на якому ґрунтується законодавча та правова ініціатива щодо гендерних питань. Це, зокрема, Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 № 2866-IV; Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI; Закон України «Про внесення зміни до статті 73 Кодексу законів про працю України» від 14.09.2021 № 1643-IX; Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про рекламу» щодо протидії дискримінації за ознакою статі» від 10.09.2021 №1750-IX; Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 № 722/2019; Указ Президента України «Про Річну національну програму під егідою Комісії Україна – НАТО на 2021 рік» від 11.05.2021 № 189/2021; Постанова Кабінету Міністрів України «Питання проведення гендерно-правової експертизи» від 28.11.2018 № 997; Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 19.10.2020 № 930; Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 № 273; Національний план дій з виконання резолюції Ради безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2016 № 113-р; Національний план дій з виконання резолюції Ради безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1544-р; Національна стратегія у сфері прав людини на 2021-2023 роки, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.06.2021 № 753-р. та ін [3].

Слід приділити увагу Національному плану дій з виконання резолюції Ради безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1544-р [4]. Так, необхідність підготовки Національного плану пов'язана із завершенням строку реалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2020 року. У зв'язку з продовженням збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим актуалізуються наявні та постають нові виклики та проблеми, розв'язання яких не передбачено Національним планом на період до 2020 року. Національний план спрямований на забезпечення участі жінок у прийнятті рішень, стійкості до безпекових викликів, постконфліктного відновлення і перехідного правосуддя, протидії насильству за ознакою статі та сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, посилення інституційної спроможності виконавців Національного плану. Особливу увагу приділено потребам різних груп жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, постраждалих від конфлікту, а також системному інформуванню щодо їх прав і стану виконання Національного плану.

Метою Національного плану є створення умов для забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у подоланні конфліктів, встановленні миру, процесах

відновлення, протидії безпековим викликам, системної протидії насильству за ознакою статі та насильству, пов'язаному з конфліктом.

Як приклад розвитку гендерного законодавства та правової ініціативи, щодо гендерних питань, слід відмітити Міністерство внутрішніх справ України. Так, у травні 2018 року створено **Українську асоціацію представниць правоохоронних органів (УАППО)**, засновником та головою якої є заступник Міністра внутрішніх справ України майор поліції Катерина Павліченко [5].

Українська асоціація представниць правоохоронних органів (УАППО) – це громадська організація, яка об'єднує жінок та чоловіків із різних правоохоронних агенцій.

Ціль – впровадження гендерної рівності та надання рівних прав і можливостей для жінок та чоловіків у правоохоронних органах. Спільними зусиллями ми прагнемо створити сприятливе середовище для всіх правоохоронців.

Асоціація є першою в Україні та унікальною для Східної Європи, оскільки сприяє впровадженню гендерно-чутливих політик і практик у правоохоронних структурах.

УАППО – це:

1. Платформа для відкритого спілкування та обміну досвідом.
2. Нарощування потенціалу жіночого лідерства.
3. Впровадження політики гендерної рівності.
4. Залучення найкращих міжнародних практик.

Бачення Асоціації – гендерний баланс у правоохоронних органах України.

Місія УАППО – сприяння забезпеченню рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у правоохоронних органах України.

Відкритість УАППО. Членами Асоціації можуть стати як жінки, так і чоловіки-правоохоронці, незалежно від звань, посад і регіону

Відповідальність УАППО. Ухвалює виважені рішення, а кожен член усвідомлює відповідальність за свої дії перед іншими членами Асоціації та партнерами.

Відданість УАППО. Члени УАППО віддані ідеї та готові робити внесок для досягнення гендерного балансу в правоохоронних органах.

У своїй діяльності Асоціація визначила чотири стратегічні напрями:

1. Створення сприятливого середовища для жінок і чоловіків у правоохоронних органах.
2. Лідерство та професійний розвиток, кар'єрне зростання жінок у правоохоронних органах.
3. Наставництво для жінок у правоохоронних органах.
4. Організаційний розвиток Асоціації.

Що робить УАППО:

1. Обговорення викликів гендерної нерівності у форматі відкритого діалогу.

2. Обмін професійним та особистим досвідом із представниками інших агенцій системи МВС та іноземних правоохоронних структур.
3. Розвиток жіночого лідерства й наставництва.
4. Нетворкінг та взаємопідтримка.
5. Проведення конференцій, круглих столів, тематичних зустрічей, днів професійного розвитку та практичних занять.

Асоціація має на меті посилити голос жінок-представниць правоохоронних органів, сприяти зростанню їхнього авторитету й довіри до них.

Переваги участі в Асоціації. УАППО працює як платформа для обміну досвідом у сфері лідерства і кар'єрного зростання та пропонує своїм членам:

1. Професійний та особистісний розвиток (тренінги, семінари, вебінари, заняття з тактичної та вогневої підготовки, самооборони).
2. Допомогу в пошуку балансу між роботою та особистим життям.
3. Можливість долучитися до розбудови системи наставництва в правоохоронних органах.
4. Сприяння в наданні комплексної допомоги (психологічної, юридичної тощо).

Однією з важливих функцій УАППО є створення мережі представниць правоохоронних органів по всій Україні для діалогу й обміну ідеями. Ми хочемо, щоб якомога більше жінок у правоохоронних органах могли розвивати свої лідерські якості та професійна зростати.

Членство в Асоціації відкрите для жінок і чоловіків, які є представниками правоохоронних органів.

Асоціація об'єднує представниць і представників підрозділів та різних навчальних закладів системи МВС України:

1. Національна поліція України.
2. Департамент патрульної поліції.
3. Державна прикордонна служба України.
4. Національна гвардія України.
5. Державна служба з надзвичайних ситуацій.
6. Академія патрульної поліції.
7. Національна академія державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького.
8. Національна академія внутрішніх справ.
9. Національна академія Національної гвардії України.

Стан законодавчої та правової ініціативи щодо гендерних питань в Україні знаходить на дуже високому рівні. Україна неодноразово підтверджувала, що поділяє гендерні принципи і напрями діяльності з утвердження рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, проголошені в міжнародних документах.

Незважаючи на визнання Україною обов'язковими для себе базових міжнародних документів у сфері забезпечення гендерної рівності, закріплення принципу недискримінації за ознакою статі на конституційному рівні,

прийняття спеціального закону про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, створення відповідних інституційних гарантій у цій сфері, проблемі дотримання гендерної рівності залишається актуальною для України [2].

Перелік використаних джерел

1. Конституція України. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/Text>.
2. Уварова О.О. Права жінок та гендерна рівність: Навч. посіб. Київ: 2018. 198 с.
3. Національне законодавство з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. URL <https://mvs.gov.ua/uk/activity/rivni-prava-ta-mozlivosti/normativno-pravovi-dokumenti/nacionalne-zakonodavstvo-z-pitan-zabezpecennya-rivnix-prav-ta-mozlivostei-zinok-i-colovikiv>.
4. Національний план дій з виконання резолюції Ради безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1544-р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-p#Text>.
5. Українська асоціація представниць правоохоронних органів: Поодинці ми сильні, разом ми могутні. URL <https://dmsu.gov.ua/news/dms/4972.html>.

Бобокал

Олена Миколаївна,

викладач-методист,

спеціаліст вищої категорії,

Київського фахового коледжу туризму та

готельного господарства

Кучак

Олена Євгеніївна,

викладач-методист,

спеціаліст вищої категорії,

Київського фахового коледжу туризму та

готельного господарства

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й РЕАЛІЗАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ПРАКТИКА ЇХ ВИРІШЕННЯ

У ситуації, яка існує на сьогоднішній день у світі, коли переважна більшість навчальних закладів переходять у роботу в режимі онлайн – питання дотримання академічної доброчесності постає, як одне з ключових. Окрім того, стрімкий розвиток технологій та вільний доступ до продуктів інтелектуальної